

Raadsvoorstel

Opsteller

Leeuwerink, Anouk

Vergadering van

25 januari 2022

Kenmerk

Z/21/028450 / D/22/047768

Portefeuillehouder

Victor Molkenboer

Portefeuille

Cultuur

Onderwerp

Professionalisering en versterking lokale journalistiek in Woerden

Samenvatting

Lokale en regionale onafhankelijke media staan onder druk, blijkt uit diverse onderzoeken naar het medialandschap. Zo ook in de gemeente Woerden. Een van de gevolgen hiervan is dat de onafhankelijke kritische journalistiek en de onafhankelijke nieuwsduiding afnemen. Voor het functioneren van de lokale democratie zijn lokale media echter essentieel. Uw raad heeft om deze reden een onderzoek door DSP-groep laten uitvoeren naar de versterking vanuit de gemeente van lokale onderzoeksjournalistiek in Woerden. Uit dit onderzoek blijkt dat eerst de basisinfrastructuur in Woerden op orde moet worden gebracht, omdat verdiepende journalistiek om een solide basis vraagt. Met dit raadsvoorstel leggen wij u het 'Plan van aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden' voor, waarin lokale omroep RPL u drie scenario's voorlegt (1a, 1b en 2) die leiden tot de professionalisering en versterking van de lokale journalistiek in Woerden.

Wij vragen u te kiezen voor scenario 1b en de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel met € 50.000,- per jaar te verhogen. Met deze keuze wordt in de ogen van het college voldaan aan de uitkomsten van het onderzoek van DSP-groep. In dit scenario kan RPL 28 uur per week betaalde redacteurs inhuren, die zorgen voor stabiliteit en kwaliteit van de nieuwsvoorziening en een continu coachende rol vervullen, zodat het niveau van de ruim 80 vrijwilligers kan toenemen. Bovendien hebben betaalde redacteurs in dit scenario de ruimte om zelf mee te werken aan nieuwsonderwerpen, om daar kwaliteit en verdieping in aan te brengen. Vrijwilligers worden daarnaast in de gelegenheid gesteld externe cursussen en trainingen te volgen. Wij vragen u een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en dit bedrag voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen. Om verder te kunnen professionaliseren is het voor RPL van belang dat voor een langere periode zicht is op voldoende financiële ondersteuning vanuit de gemeente Woerden.

Gevraagd besluit

1. Kies uit het Plan van Aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden van RPL voor scenario 1b en verhoog de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel met € 50.000,-
2. Een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen.

Inleiding

Tijdens de themabijeenkomst Onderzoeksjournalistiek op 9 september 2021 heeft u het college gevraagd om een raadsvoorstel voor de versterking van RPL, met als doel de professionaliteit en kwaliteit van de journalistiek te versterken.

Uw raad heeft verzocht om in het raadsvoorstel een bijbehorend dekkingsplan op te nemen en een onderliggend plan van aanpak geschreven door RPL toe te voegen, waarin meerdere scenario's zijn uitgewerkt. Dit raadsvoorstel met het Plan van Aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden (verder: Plan van Aanpak van RPL) ontvangt u hierbij (als bijlage D/21/042267 toegevoegd). RPL wil uw raad drie scenario's voorleggen:

Scenario 1a: € 45.000,- per jaar

- 28 uur per week betaalde redacteuren (twee redacteuren voor ieder 14 uur per week). Er wordt uitgegaan van een uurtarief van € 32,- gebaseerd op afspraken tussen de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en de publieke en regionale omroepen. Deze 28 uur wordt als volgt verdeeld:
 - 6 uur begeleiding en coaching van vrijwilligers in de week (interviewtechnieken, schrijftips, etcetera)
 - 14 uur eindredactie en daarbij continu redactionele coaching aan de vrijwillige redacteuren, met ook de mogelijkheid om zelf korte nieuwsverhalen te maken.
 - 8 uur verdiepende kwalitatieve journalistiek van de professionele redacteur per week (resultierend in 1 verdiepend item per week)
- Budget voor externe opleidingen, cursussen en trainingen voor de vrijwillige redacteuren. Kosten: € 2000, per jaar.

Scenario 1b: € 50.000,- per jaar

- Scenario 1a
- Plus € 5000,- extra opleidingsbudget voor externe opleidingen, cursussen en trainingen voor de vrijwillige redacteuren.

Scenario 2: € 59.296,- per jaar

- 36 uur per week betaalde redacteuren (twee redacteuren voor ieder 18 uur per week). Deze 36 uur wordt als volgt verdeeld:
 - 8 uur begeleiding en coaching van vrijwilligers in de week (interviewtechnieken, schrijftips, etcetera)
 - 14 uur eindredactie en daarbij redactionele coaching aan de vrijwillige redacteuren
 - 14 uur verdiepende kwalitatieve journalistiek van de professionele redacteur per week (resultierend in 2 verdiepende items per week)
- Budget voor externe opleidingen, cursussen en trainingen voor de vrijwillige redacteuren. Kosten: € 4000, per jaar.

Adviescommissie met ervaren journalisten

RPL zal zich bij elk scenario laten begeleiden door een adviescommissie met ervaren, professionele journalisten wonend in de gemeente Woerden. De commissie krijgt als opdracht een nulmeting te doen en stelt per periode ijkpunten op om de groei van RPL als journalistiek medium aan te toetsen. Daarbij gaat het om de kwaliteit van de berichtgeving en de impact daarvan op Woerden als samenleving. Na twee jaar en na vier jaar evalueren zij of de ijkpunten zijn behaald of dat er sturing nodig is. Daarnaast geeft de commissie advies over de brede journalistieke koers en over onderwerpen en thema's, om zo de journalistieke kwaliteit verder te vergroten. Ook kan zij adviseren over eventueel te implementeren nieuwe ontwikkelingen in het medialandschap, zoals nieuwe vertelvormen of uitzendkanalen. De commissie adviseert niet alleen mediums specifiek (radio, tv, website, sociale media) over de kwaliteit van de berichtgeving en de verbetering daarvan, maar toetst de algehele uitstraling van RPL als volwaardig journalistiek medium.

Participatieproces

Het college baseert dit voorstel op de onderzoeksrapportage die DSP-groep in opdracht van de gemeente Woerden heeft uitgevoerd. DSP werkte hiervoor samen met een begeleidingscommissie, bestaande uit: Jaap den Ouden, Dennis l'Ami, Carla Dupont, Sanne van den Hoek en Rosalie van den Hoven en stond onder leiding van Victor Molkenboer. Ook hebben de onderzoekers negen telefonische en vier schriftelijke interviews gehouden met vertegenwoordigers van de lokale en regionale media, de Nederlandse Vereniging van Journalisten en de provincie Utrecht. Tevens spraken zij met een aantal raadsleden over de lokale nieuwsvoorziening en de mogelijke ondersteuning hiervan. Dit advies is aan uw raad gepresenteerd tijdens de themabijeenkomst Onderzoeksjournalistiek op 9 september 2021. De onderzoeksrapportage is bijgevoegd onder nummer D/21/042268. Op uw verzoek heeft RPL een Plan van Aanpak opgesteld waarin de omroep aantoont de professionalisering te kunnen realiseren en tot kwaliteitsversterking te kunnen komen. RPL heeft zich hierbij laten adviseren door verschillende experts.

Wat willen we bereiken

Het professionaliseren van lokale omroep RPL, met als doel de journalistieke infrastructuur en de kwaliteit van de lokale journalistiek in de gemeente Woerden te versterken. Onafhankelijke media zijn onmisbaar in een democratie. Voor het functioneren van de lokale democratie, zijn lokale media dan ook essentieel.

Wat gaan we daarvoor doen

Wij benutten hiervoor alle mogelijkheden die zich voordoen. Zo volgen wij de landelijke en provinciale ontwikkelingen rondom de versterking van lokale journalistiek op de voet, zoals de plannen voor het opzetten van een provinciaal fonds ter versterking van lokale journalistiek. Ook hebben wij de provinciale conferentie over dit onderwerp bezocht en hebben wij een lobbybrief medeondertekend aan demissionair minister Slob van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, waarin verschillende gemeenten uit de provincie Utrecht wijzen op het belang van versterking van lokale omroepen (als bijlage D/21/042270 toegevoegd).

Argumenten

Besluitpunt 1: Kies uit het Plan van Aanpak van RPL voor scenario 1b en verhoog de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel met € 50.000,-.

Argument 1a: Lokale en regionale onafhankelijke media staan onder druk

Lokale en regionale onafhankelijke media staan onder druk, blijkt uit diverse onderzoeken naar het medialandschap. Een van de gevolgen hiervan is dat de onafhankelijke kritische journalistiek en de onafhankelijke nieuwsduiding afnemen. Dat heeft effect op de verhouding tussen de burger en de gemeentelijke politiek. Ook in de gemeente Woerden staat de onafhankelijke journalistiek onder druk. Uw raad heeft om deze reden een onderzoek door DSP-groep laten uitvoeren naar de mogelijkheden om de lokale en regionale onafhankelijke media te ondersteunen en onderzoeksjournalistiek in de gemeente Woerden te stimuleren.

Uit dit onderzoek blijkt dat de basisinfrastructuur in Woerden vooralsnog niet op orde is, terwijl verdiepende journalistiek om een solide basis vraagt: "Net als in veel andere gemeenten heeft er een verschraving plaats gevonden in het journalistieke veld in Woerden. Veel nieuws is gebaseerd op persberichten en gratis online beschikbaar, hierdoor zijn advertentie-inkomsten voor de traditionele media gedaald en loopt de bezetting op veel redacties terug. De Woerdense Courant (*nu: Het Kontakt*) is een gratis huis-aan-huis blad geworden met weinig journalistiek nieuws, de bezetting van de redactie van het AD (editie Woerden) is de laatste jaren in omvang verkleind en nieuwe media zoals woerdendichtbij.nl houden niet lang stand. Vergeleken met het begin van deze eeuw zien we een achteruitgang van de onafhankelijke lokale nieuwsvoorziening en duiding in Woerden."

Argument 1b: Het versterken van de lokale omroep zorgt voor professionalisering en versterking van de lokale journalistiek in Woerden

Het advies dat u op basis van het onderzoek van DSP kreeg, was: start bij de versterking van de lokale omroep (RPL). Dat zorgt voor een stevigere basisinfrastructuur, sluit aan bij de wettelijke taak die de gemeente heeft, biedt de omroep de ruimte om te professionaliseren en maakt de omroep tot een meer gelijkwaardige samenwerkingspartner. Dit voorstel is in lijn met de gemeentelijke taak om de lokale omroep zodanig te ondersteunen dat een Lokaal Toereikend Media Aanbod mogelijk is.

De wettelijke taak van de gemeente houdt in dat de gemeente zodanig dient te bekostigen dat een Lokaal Toereikend Media Aanbod (LTMA) gerealiseerd kan worden. Aan deze bekostigingsplicht is geen wettelijk bedrag gekoppeld, maar wel heeft het gemeentefonds een normbedrag opgenomen van € 1,39 per huishouden. Dit krijgt de gemeente uit het gemeentefonds, maar volgens experts is dit niet toereikend om te voldoen aan een van de eisen die de wet stelt, namelijk de 'optimale kruisbestuiving tussen professionals en vrijwilligers', zeker niet voor kleine en middelgrote gemeenten zoals Woerden. Experts, waaronder de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO), de VNG, de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur, adviseren een hogere bijdrage. U heeft dit advies tijdens de themabijeenkomst Onderzoeksjournalistiek op 9 september 2021 besproken. Geadviseerd werd toen om de gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel te verhogen met minimaal € 45.000,- per jaar.

Argument 1c: Door te kiezen voor scenario 1b zorgt u voor een stevigere basisinfrastructuur

Door te kiezen voor scenario 1b wordt in de ogen van het college voldaan aan de uitkomsten van het onderzoek van DSP-groep. Met dit scenario maakt u het mogelijk dat RPL structureel 28 uur per week betaalde redacteurs kan inhuren.

De uren verdelen zij over twee redacteuren, die 14 uur per week werken. Door voor twee redacteuren te kiezen wordt afwezigheid door vakantie of ziekte ondervangen. De betaalde redacteuren krijgen een eindredactionele functie, waardoor ze specifiek andere werkzaamheden verrichten dan de huidige vrijwilligers, maar wel zorg dragen voor de algemene stabiliteit en kwaliteit van de nieuwsvoorziening. Dit is in feite een continu coachende rol. Als extra paar ogen dragen zij continu zorg voor de inhoudelijke kwaliteit van de berichten die de vrijwilligers aanleveren. De betaalde krachten denken inhoudelijk mee en hebben de ruimte om feedback en tips te geven, waarbij we verwachten dat het niveau van de vrijwilligers op termijn meegroeit.

Bovendien hebben betaalde redacteuren de ruimte om zelf mee te werken aan nieuwsonderwerpen, om daar kwaliteit en verdieping in aan te brengen. Doordat dagelijks professionals betrokken zijn bij de nieuwsvoorziening, neemt de werkdruk voor de vrijwilligers af. Daarmee krijgen vrijwilligers meer tijd voor hun taken, wat een hogere kwaliteit tot gevolg zal hebben. Vrijwilligers worden daarnaast in de gelegenheid gesteld externe cursussen en trainingen te volgen. Daarbij wordt gewaarborgd dat men na het volgen van een opleiding voor langer tijd aan de omroep verbonden blijft, of er wordt gewerkt met een (getrapte) terugbetaling van het cursusgeld bij vertrek binnen een bepaalde termijn, om verspilde tijd en moeite en onnodige kosten voor RPL te voorkomen. Hiervoor wordt een opleidingsbudget van € 7000,- per jaar aangeboden. RPL heeft meer dan 80 vrijwilligers, wat neerkomt op een jaarlijks trainingsbudget van +/- € 87,50 per medewerker.

Argument 1d: De versterking van RPL kan een vliegwiel zijn tot additionele inkomstenbronnen

Met het aanstellen van betaalde krachten krijgt RPL de mogelijkheid om additionele bronnen van inkomsten te zoeken, landelijke en Europese fondsen die tot doel hebben de journalistiek te ondersteunen. Deze fondsen stellen de eis dat een omroep betaalde krachten heeft. Ook zou de professionalisering een vliegwielfunctie kunnen hebben, omdat de samenwerking met regionale omroepen kan worden versterkt. Dit kan van gunstige invloed zijn op de reclame-inkomsten omdat regionale advertentiecampaagnes voor adverteerders interessant kunnen zijn. Daarnaast is gezamenlijke fondsenwerving een optie.

Besluitpunt 2: Een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen.

Argument 2a: Binnen de huidige middelen kan geen dekking worden gevonden.

Momenteel krijgt RPL jaarlijks € 30.318,- subsidie voor haar basisdienstverlening, bekostigd uit het budget voor Mediabeleid (Programma 4). Binnen dit budget is geen ruimte om de verhoging van de gemeentelijke bijdrage op te vangen. Dit budget bestaat namelijk uit de bijdrage die de gemeente Woerden uit het gemeentefonds ontvangt, bestaande uit € 1,39 per huishouden. We stellen daarom voor om een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen. Om verder te kunnen professionaliseren is het voor RPL van belang dat voor een langere periode zicht is op voldoende financiële ondersteuning vanuit de gemeente Woerden.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

Besluitpunt 1: Kies uit het Plan van Aanpak van RPL voor scenario 1b en verhoog de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel met € 50.000,-.

Kanttekening 1a: Uw raad kan ook kiezen uit scenario 1a.

Voor dit scenario is € 45.000,- per jaar nodig. Dit scenario komt overeen met scenario 1b, behalve dat het trainingsbudget voor de vrijwillige redacteuren wordt teruggebracht van € 7000,- per jaar naar € 2000,- per jaar (€ 25,- per medewerker per jaar). Met 80 vrijwilligers is dit echter een laag budget, waarvoor geen toereikende scholing kan worden geboden.

Kanttekening 1b: Uw raad kan ook kiezen uit scenario 2.

Voor dit scenario is € 59.296,- per jaar nodig. In dit scenario kan RPL 36 uur per week betaalde redacteuren inhuren (18 uur per redacteur). Deze 36 uur bestaat uit 8 uur begeleiding en coaching van vrijwilligers in de week, onder meer op het gebied van interviewtechnieken en schrijfvaardigheden, 14 uur eindredactie en daarbij continue redactionele coaching aan de vrijwillige redacteuren, met ook de mogelijkheid om zelf korte nieuwsverhalen te maken en 14 uur verdiepende kwalitatieve journalistiek van de professionele redacteur per week (resultierend in 2 verdiepende items per week). Het opleidingsbudget voor de vrijwillige redacteuren is in dit scenario € 4000,- per jaar (€ 50,- per medewerker per jaar). In dit scenario maakt de professionalisering van RPL een nog grotere en snellere slag, doordat de professionele redacteuren de tijd krijgen om twee verdiepende items per week te produceren en meer tijd hebben om de vrijwillige medewerkers te coachen.

Besluitpunt 2: Een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen.

Kanttekening 2a: We lopen hiermee vooruit op een mogelijke verhoging van het normbedrag in het gemeentefonds

We doen hiermee een voorstel om als gemeente structureel meer uit te geven bovenop de bijdrage in het gemeentefonds, vooruitlopend op een mogelijke verhoging van deze bijdrage. Er is landelijk namelijk aandacht voor de versterking van lokale journalistiek, met mogelijk een stijging van het normbedrag dat we uit het gemeentefonds ontvangen tot gevolg. U kunt er ook voor kiezen om deze verhoging af te wachten, al is het nog niet zeker dat die er daadwerkelijk komt.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Aan de verschillende scenario's zijn verschillende bedragen gekoppeld. Het was dan ook niet haalbaar dit uit te werken en te behandelen voor de begrotingsbehandeling. Dit heeft tot gevolg dat de bijdrage voor versterking van de lokale journalistiek niet is opgenomen in de begroting die op 4 november 2021 is behandeld.

Door te kiezen voor scenario 1b verhoogt u de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage structureel met € 50.000,- per jaar. Wij vragen u een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen. Momenteel krijgt RPL jaarlijks € 30.318,- subsidie voor haar basisdienstverlening, bekostigd uit het budget voor Mediabeleid (Programma 4). Door te kiezen voor scenario 1b verhoogt u de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel naar € 80.318,-.

Voor de volledigheid vermelden wij dat RPL ook jaarlijks een gemeentelijke bijdrage van € 3.600,- ontvangt voor de bekostiging van aansluiting op de MediaHub. Deze aansluiting is een verplichting vanuit de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen en is nodig om doorgifte van tv en radio naar alle providers mogelijk te maken, zodat alle inwoners van de gemeente Woerden de RPL-uitzendingen kunnen ontvangen op computer, tablet en smartphone. Dit bedrag wordt deels bekostigd door de griffie en deels door communicatie en is in dit raadsvoorstel buiten beschouwing gelaten, omdat deze uitgave niet te maken heeft met de inhoud van de lokale journalistiek.

Communicatie

Zodra de raad een keuze heeft gemaakt uit de verschillende scenario's, communiceren we hierover met pers en inwoners.

Vervolgproces

Indien de raad hiertoe besluit verhogen wij de bijdrage aan RPL per 2022 structureel met € 50.000,-, waarmee RPL uitvoering kan geven aan scenario 1b uit het Plan van Aanpak van RPL. RPL zal jaarlijks aan de gemeente verantwoorden wat de voortgang is van zijn professionalisering en wat dit betekent voor de versterking van de lokale journalistiek in Woerden. Zij laat zich hierbij begeleiden door een adviescommissie met ervaren, professionele journalisten wonend in de gemeente Woerden. De commissie krijgt als opdracht een nulmeting te doen en stelt per periode ijkpunten op om de groei van RPL als journalistiek medium aan te toetsen. Daarbij gaat het om de kwaliteit van de berichtgeving en de impact daarvan op Woerden als samenleving. Na twee jaar en na vier jaar evalueren zij of de ijkpunten zijn behaald of dat er sturing nodig is.

Bevoegdheid raad

De raad is bevoegd om over dit voorstel een besluit te nemen op grond van artikel 108, eerste lid van de Gemeentewet.

Bijlagen

1. D/21/042267 'Plan van aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden', RPL Woerden
2. D/21/042268 'Onderzoek DSP: Lokale Journalistiek in Woerden, versterking vanuit de gemeente'

3. D/21/042270 'Brief Versterking lokale journalistiek aan Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap 11-11-21'

RAADSBESLUIT

D/22/048603

Z/21/028450

Onderwerp: Professionalisering en versterking lokale journalistiek in Woerden

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 25 januari 2022 van:

- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

artikel 108, eerste lid

b e s l u i t:

1. Kies uit het Plan van Aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden van RPL voor scenario 1b en verhoog de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan RPL structureel met € 50.000,-
2. Een bedrag van € 50.000,- voor 2022 beschikbaar te stellen in programma 4 en het begrotingssaldo hiermee te verlagen en voor de volgende jaren (vanaf 2023) structureel in de begroting op te nemen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

V.J.H. Molkenboer

Plan van aanpak professionalisering lokale omroep in de gemeente Woerden

RPL zet in op kwaliteitsverbetering op het gebied van journalistiek en nieuwsvoorziening met een divers aanbod voor alle inwoners van de gemeente Woerden. De ambitie is om het nieuwsaanbod inhoudelijk te versterken en meer verdieping en kwaliteit aan te brengen op al onze platforms: op radio, op tv/kabelkrant en via diverse online kanalen.

In het kader van nieuwsvoorziening zijn in de afgelopen periode belangrijke stappen genomen. In 2020 is besloten om een hoofdredacteur aan te stellen. De hoofdredacteur geeft direct leiding aan een groep van schrijvende redacteurs die zorg dragen voor het dagelijkse nieuwsaanbod op de radio en de website. De hoofdredacteur coördineert en bewaakt de keuze van onderwerpen en de manier waarop nieuwsfeiten onder de aandacht worden gebracht.

Daarnaast is besloten om elke maandag een redactievergadering te houden waarin de actuele nieuwsvoorziening wordt besproken en de taken voor de diverse medewerkers worden verdeeld. In die vergadering worden ideeën uitgewisseld met een multimediaal uitgangspunt en wordt gediscussieerd hoe het nieuws het best voor het voetlicht gebracht kan worden. Dat laat onverlet dat tijdens de week nieuwere actualiteiten in kleinere kring worden besproken en mediumspecifiek operationeel worden gemaakt.

Het beleid is er op gericht om regelmatig nieuwe medewerkers aan te trekken die de nieuwsvoorziening kunnen verzorgen. De nieuwsredactie is de leverancier van de nieuwsberichten voor radio, tv, kabelkrant, website en sociale media. De samenwerking met de andere lokale omroepen in de regio en met de regionale omroep RTV Utrecht zal worden geïntensiveerd.

Professionalisering

RPL streeft naar een verdere professionalisering van het journalistiek niveau en daarmee van het nieuwsaanbod. Er worden in deeltijd (minimaal) twee betaalde journalisten aangesteld. Bij voorkeur vervullen zij gezamenlijk 1 fte. Met de inzet van meerdere krachten wordt voorkomen dat bij ziekte of vakantie van één persoon de kwaliteitsbewaking meteen volledig wegvalt. Om verder te kunnen professionaliseren is het van belang dat voor een langere periode zicht moet zijn op voldoende financiële ondersteuning vanuit de gemeente Woerden.

Werving en selectie

RPL zal een wervingscampagne via de daarvoor geschikte kanalen starten om sollicitanten te werven. De selectie vindt plaats door een commissie die bestaat uit de hoofdredacteur, omroepvrijwilligers die beroepshalve aan de media verbonden zijn en een lid van het bestuur. Eventueel wordt advies gevraagd aan het PBO (programmabeleidsorgaan) en aan journalisten die in het verleden hebben meegewerkt aan het onderzoek naar journalistiek in Woerden.

Taak betaalde krachten

De betaalde redacteurs krijgen een eindredactionele functie, waardoor ze specifiek andere werkzaamheden verrichten dan de huidige vrijwilligers, maar wel zorg dragen voor de algemene stabiliteit en kwaliteit van de nieuwsvoorziening. Dit is in feite een continu coachende rol. Als extra paar ogen dragen zij continu zorg voor de inhoudelijke kwaliteit van de berichten die de vrijwilligers aanleveren. De betaalde krachten denken inhoudelijk mee en hebben de ruimte om feedback en tips te geven, waarbij we verwachten dat het niveau van de vrijwilligers op termijn meegroeit. Bovendien hebben

betaalde redacteuren de ruimte om zelf mee te werken aan nieuwsonderwerpen, om daar kwaliteit en verdieping in aan te brengen. Doordat dagelijks professionals betrokken zijn bij de nieuwsvoorziening, neemt de werkdruk voor de vrijwilligers af. Daarmee krijgen vrijwilligers meer tijd voor hun taken, wat een hogere kwaliteit tot gevolg zal hebben.

Vrijwilligers worden daarnaast in de gelegenheid gesteld cursussen en trainingen te volgen. Daarbij wordt gewaarborgd dat men na het volgen van een opleiding voor langer tijd aan de omroep verbonden blijft, om verspilde tijd en moeite en onnodige kosten voor RPL te voorkomen.

Ook kan met de inzet van betaalde krachten worden voldaan aan de eis van de School voor Journalistiek van dagelijkse begeleiding van stagiairs door professionele medewerkers. We onderhouden contact met de diverse opleidingen. Op termijn mag dan ook worden verwacht dat ook stagiairs kunnen worden ingezet. Daarbij kan naast studenten van de hbo-opleiding journalistiek ook worden gedacht aan universitaire studenten communicatie of studenten die zich specifiek bezighouden met vormgeving en design of sociale media. RPL ziet de waarde van het inzetten van stagiairs en is een leeromgeving waar veel ruimte is om zelf onderwerpen en items te maken, voor al onze mediakanalen.

Ervaring / opleiding betaalde krachten

De aan te stellen betaalde journalisten dienen een journalistieke opleiding te hebben gevolgd, bij voorkeur die van de School voor Journalistiek (hogeschool) of betaald journalistiek werk te hebben verricht. Daarbij geldt ervaring met een omroep als een pre.

Salaris

In eerste instantie worden journalisten als zzp'er ingezet. Zij maken gebruik van de middelen van de omroep. Op termijn is het in dienst nemen van betaalde krachten een optie.

Additionele bronnen van inkomsten

Op landelijk en Europees niveau bestaan fondsen die tot doel hebben de journalistiek te ondersteunen. Met het aanstellen van betaalde krachten voldoet de omroep aan de eis dat uitkering uit die fondsen vrijwel uitsluitend mogelijk is als er mensen in dienst zijn.

Redactiestatuut / onafhankelijkheid

Het redactiestatuut van de omroep waarborgt dat de nieuwsredactie onafhankelijk kan functioneren. Het omroepbestuur, het PBO nog de gemeente kunnen invloed uitoefenen op de nieuwsitems. Het bestuur heeft wel invloed als blijkt dat de mediawet wordt overtreden. Gewaarborgd dient te zijn dat de inhoud van berichtgeving niet van invloed mag zijn op het beëindigen van financiële steun door de gemeente Woerden.

Adviescommissie met ervaren journalisten

RPL zal zich door ervaren, professionele journalisten die in het verleden hebben meegewerkt aan het onderzoek naar de stand van de journalistiek in Woerden laten adviseren, met als doel het journalistiek niveau te verhogen. Los van het PBO stelt RPL een journalistieke adviescommissie in die minimaal drie keer per jaar samenkomt. Deze bestaat uit minimaal drie journalisten wonend in de gemeente Woerden. Zij geven zowel advies over de brede journalistieke koers als tips op onderwerpen en thema's, om zo de journalistieke kwaliteit verder te vergroten. De commissie krijgt als opdracht een nulmeting te doen en stelt per periode ijkpunten op om de groei van RPL als journalistiek medium aan te toetsen. Daarbij gaat het om de kwaliteit van de berichtgeving en de

impact daarvan op Woerden als samenleving. Daarnaast kan de commissie advies geven over eventueel te implementeren nieuwe ontwikkelingen in het medialandschap, zoals nieuwe vertelvormen of uitzendkanalen. De commissie adviseert niet alleen mediumspecifiek (radio, tv, website, sociale media) over de kwaliteit van de berichtgeving en de verbetering daarvan, maar toetst de algehele uitstraling van RPL als volwaardig journalistiek medium.

Regionale samenwerking

RPL werkt in een door de NLPO (Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen) aangewezen regio samen met 5 andere lokale omroepen. Dat zijn Montfoort, Oudewater, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda en Waddinxveen. Met deze omroepen wordt gestreefd naar redactionele samenwerking, uitwisseling van nieuws en/of programma's of programma-onderdelen, of het gezamenlijk maken van programma's. De samenwerking kan van gunstige invloed zijn op de acquisitie omdat regionale advertentiecampaagnes voor adverteerders interessant kunnen zijn. Daarnaast is gezamenlijke fondsenwerving een optie.

Ambities / te behalen resultaten

RPL streeft ernaar haar dagelijkse aanbod op radio-tv-online te laten groeien tot een betrouwbare bron van onafhankelijk lokaal nieuwsaanbod met betekenis voor alle inwoners van de gemeente Woerden, waarbij er zowel ruimte is voor kort en bondig brengen van nieuwsfeiten als verdieping en een aanzet tot onderzoeksjournalistiek. De adviescommissie draagt zorg voor het toetsen van deze ambities door middel van een nulmeting en tussentijdse ijkpunten.

Benodigde financiën

Er wordt uitgegaan van een uurtarief van € 32,-, gebaseerd op afspraken tussen de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en de publieke en regionale omroepen. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Indien verhoging van dit tarief op basis van voortschrijdende vaardigheden billijk is, zal RPL hierover met de gemeente Woerden in contact treden.

We willen de gemeenteraad drie scenario's voorleggen.

Scenario 1a: € 45.000,- per jaar

- 28 uur per week betaalde redacteuren (twee redacteuren voor ieder 14 uur per week). Kosten: +/- € 43.000,- per jaar. Deze 28 uur wordt als volgt verdeeld:
 - 6 uur begeleiding en coaching van vrijwilligers in de week (interviewtechnieken, schrijftips, etcetera)
 - 14 uur eindredactie en daarbij continu redactionele coaching aan de vrijwillige redacteuren, met ook de mogelijkheid om zelf korte nieuwsverhalen te maken.
 - 8 uur verdiepende kwalitatieve journalistiek van de professionele redacteur per week (resultierend in 1 verdiepend item per week)
- Budget voor opleidingen, cursussen en trainingen buiten de deur voor de vrijwillige redacteuren. Kosten: € 2000,- per jaar.

Scenario 1b: € 50.000,- per jaar

- Scenario 1a
- Plus € 5000,- extra opleidingsbudget voor opleidingen, cursussen en trainingen buiten de deur voor de vrijwillige redacteuren.

Scenario 2: € 59.296,- per jaar

- 36 uur per week betaalde redacteuren (twee redacteuren voor ieder 18 uur per week). Kosten: +/- € 55.296,- per jaar. Deze 36 uur wordt als volgt verdeeld:
 - 8 uur begeleiding en coaching van vrijwilligers in de week (interviewtechnieken, schrijftips, etcetera)
 - 14 uur eindredactie en daarbij redactionele coaching aan de vrijwillige redacteuren
 - 14 uur verdiepende kwalitatieve journalistiek van de professionele redacteur per week (resultierend in 2 verdiepende items per week)
- Budget voor opleidingen, cursussen en trainingen buiten de deur voor de vrijwillige redacteuren. Kosten: € 4000,- per jaar.

Lokale Journalistiek in Woerden

Versterking vanuit de gemeente

(naam) en (naam)

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Lokale en regionale media	7
3	Medialandschap in Woerden	9
4	Ondersteuning lokale en regionale media	15
5	Advies	21

1 Inleiding

Aanleiding

Uit diverse onderzoeken naar het medialandschap blijkt dat lokale en regionale onafhankelijk media onder druk staan. Een van de gevolgen hiervan is dat de (onafhankelijke kritische) journalistiek en de onafhankelijke nieuwsduiding afnemen. Dat heeft effect op de verhouding tussen de burger en de gemeentelijke politiek. Ook in de gemeente Woerden staat de onafhankelijke journalistiek onder druk en de gemeente wil zich daarom oriënteren op de mogelijkheden om de lokale en regionale onafhankelijke media te ondersteunen en onderzoeksjournalistiek te stimuleren.

Het onderzoek gaat in op de volgende hoofd en deelvragen

Wat kan de gemeente doen om de lokale journalistiek een impuls te geven, zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijke positie van de pers?

Deelvragen:

- 1 Hoe ziet het huidige medialandschap in Woerden eruit ten opzichte van een aantal jaren geleden en hoe kwetsbaar is het kijkend naar de nabije toekomst?
- 2 In hoeverre wordt er al gebruik gemaakt van de genoemde mogelijkheden: fondsen, samenwerkingsverbanden en scholing?
- 3 Welke acties van de gemeente zouden nog meer kunnen leiden tot een verbetering?

Aanpak

Het onderzoek is door DSP uitgevoerd in samenwerking met een begeleidingscommissie bestaande uit: (naam), (naam), (naam), (naam), (naam) en onder leiding van burgemeester Molkenboer. De aanpak bestond uit drie fases, tussentijdse uitkomsten en opzet van elke fase kwamen aan de orde in de commissie.

Fase 1: QuickScan

In de deze fase beantwoorden wij met een QuickScan van het medialandschap in Woerden de deelvraag:

- 1 'Hoe ziet het huidige medialandschap in Woerden eruit ten opzichte van een aantal jaren geleden en hoe kwetsbaar is het kijkend naar de nabije toekomst?'

De QuickScan bestond uit het volgen en teruglezen / -kijken van nieuwsuitingen van lokale media over een periode van 3 maanden van november 2019 tot en met januari 2020. Daarnaast analyseerden wij twee journalistieke casussen om het verloop van een nieuwsitem binnen de lokale media in kaart te brengen. We maakten een overzicht van de verschillende media die actief zijn in Woerden.

Fase 2: interviews met het veld

In deze fase schetsten we samen met de begeleidingscommissie de ondersteuningsmogelijkheden die eventueel kans van slagen hebben in de gemeente Woerden. Hiervoor gebruikten we de bevindingen uit fase 1 en putten daarnaast uit landelijke en regionale ontwikkelingen. In fase 2 beantwoordden we de volgende deelvragen:

- 2 'In hoeverre wordt er al gebruik gemaakt van de genoemde mogelijkheden: fondsen, samenwerkingsverbanden en scholing?'
- 3 'Welke acties van de gemeente zouden nog meer kunnen leiden tot een verbetering?'

De met de BC besproken ondersteuningsmogelijkheden hebben wij vervolgens aan de orde gesteld in negen telefonische en vier schriftelijke interviews met vertegenwoordigers van de lokale en regionale media, de NVJ en de provincie Utrecht. Ook spraken wij een aantal gemeenteraadsleden over de lokale nieuwsvoorziening en de mogelijke ondersteuning daarvan.

Fase 3: verdieping

In deze fase bundelden we de bevindingen uit de eerste twee fases en werkten de verschillende opties voor ondersteuning verder uit. De opties legden wij voor aan experts tijdens een rondetafelgesprek. De opbrengst van het onderzoek geven wij weer in het voor u liggend rapport, samen met een advies voor het ondersteunen en stimuleren van de onafhankelijke kritische lokale journalistiek in de gemeente Woerden:

- 4 'Wat kan de gemeente doen om de lokale journalistiek een impuls te geven, zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijke positie van de pers?'

Afbakening en definities voor het onderzoek

(onafhankelijke) Journalistiek

Het registreren en duiden van de voor iedereen zichtbare werkelijkheid volgens de formule van de 5 W's en de H (wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe).

Onderzoeksjournalistiek

'Kritische en diepgravende journalistiek'. Daaraan kennen wij de volgende kenmerken toe:

- ② Onderzoeksjournalistiek start met een eigen – in onafhankelijkheid geformuleerde onderzoeksvraag;
- ② Onderzoeksjournalistiek beoogt feiten en verbanden bloot te leggen die apart of in hun samenhang nog niet zichtbaar waren;
- ② Er moet een zeker 'algemeen belang' in het geding zijn;
- ② Er worden onderzoeksjournalistieke methoden ingezet;
- ② Onderzoeksjournalistiek kost over het algemeen meer tijd dan reguliere journalistiek.

Lokale journalistiek

Voor dit onderzoek definiëren we lokale journalistiek als berichtgeving afkomstig van een medium dat zich tot doel gesteld heeft om te informeren over de gemeente Woerden. Hier zijn verschillende media voor denkbaar:

- 🕒 Een lokaal dagblad met lokaal nieuws;
- 🕒 Regionaal dagblad met lokaal nieuws;
- 🕒 Een huis-aan-huiskrant met lokaal nieuws;
- 🕒 Buurt- en wijkkranten;
- 🕒 Een lokale publieke omroep;
- 🕒 Een lokale commerciële omroep;
- 🕒 Een regionale publieke omroep actief voor de gemeente;
- 🕒 Privaat gerunde lokale nieuwssites (hyperlocals);
- 🕒 'Bloggende' bewoners.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u een korte introductie en stand van zaken van lokale en regionale media. Hoofdstuk 3 bestaat uit een overzicht van het lokale mediaveld in de gemeente Woerden. Hoofdstuk 4 is een opsomming van ondersteuningsvoorbeelden voor de journalistiek door overheden in Nederland. In hoofdstuk 5 vindt u het advies en de opbrengstens van het ronde tafelgesprek.

2 Lokale en regionale media

Een goede informatie- en nieuwsvoorziening over beleids- en besluitvorming en de prestaties van politici en bestuurders is een randvoorwaarde voor een goed functionerende democratie. Traditioneel zijn de media hierin een belangrijke intermediair, maar ook gemeenten hebben een belangrijke rol bij het informeren van hun inwoners. De lokale journalistiek staat onder druk. Oplageverlies van regionale kranten was in de eerste 10 jaar van deze eeuw stabiel, maar loopt vanaf 2010 op. Lokale omroepen zijn over het algemeen goed aanwezig, maar het publiek vergrijsst en veel lokale omroepen zitten in financieel zwaar weer. De recente brandbrief van de NNP (de organisatie van lokale nieuws media) boort een nieuwe discussie aan en stelt dat nieuwe milieumaatregelen en de bijhorende beperking van ongeadresseerde drukwerk, de huis-aan-huiskranten en daarmee de lokale nieuwsvoorziening schaadt. Naast de zorg over de aanwezigheid van lokaal nieuws, bestaat de vraag hoe onafhankelijk deze lokale media zijn. Ook geeft de huidige coronacrisis weer hoe kwetsbaar de lokale media zijn. Reclame inkomsten lopen sterk terug en veel media kunnen dit moeilijk opvangen omdat ze vaak over beperkte reserves beschikken. Dit terwijl juist nu de regionale berichtgeving over coronabesmettingen en maatregelen cruciaal is¹.

Lokale omroepen

Gemeenten hebben een wettelijke verplichting om een lokale omroep te financieren en bijna alle Nederlanders wonen dan ook in een gemeente met een publieke lokale omroep. Ruim 90 procent van de Nederlandse gemeenten heeft een lokale omroep, een percentage dat sinds 2000 alleen maar gestegen is. De 'gemiddelde' lokale omroep bestaat niet. Budgetten verschillen enorm en daardoor verschilt ook de afhankelijkheid van vrijwilligers en de mate van professionaliteit. Omroepen in grote gemeenten die extra financiering krijgen en ook reclamegeld binnenhalen, kunnen journalistiek wel degelijk een rol spelen. Maar omroepen in kleine gemeenten die uitsluitend afhankelijk zijn van de gemeentelijke bijdrage moeten roeien met erg korte riemen². Lokale omroepen worden niet meegenomen in nationale kijk- en luisteronderzoeken, voor bereik zijn zij afhankelijk van eigen gerapporteerde cijfers. Naast de lokale omroepen (soms verenigd in zogenaamde streekomroepen) kent Nederland regionale omroepen die door de rijksoverheid gefinancierd worden. Uit onderzoek blijkt dat regionale tv en radio vooral populair is bij de vijftigplussers en in regio's buiten de randstad³.

Regionale kranten (dagbladen)

Net als de landelijke kranten hebben regionale kranten te kampen met een afname in betaalde printoplage. Waar tussen landelijke kranten redelijk grote verschillen zijn in de afname, is de afname tussen regionale kranten (4%) ongeveer gelijk en gemiddeld lager dan bij de landelijke kranten⁴.

¹ Kamerbrief: Steun tijdens de coronacrisis voor de media sector.

² <https://www.svdj.nl/nieuws/lokale-omroep-niet-altijd-gezond/>

³ <https://www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia/regionale-tv-vooral-populair-bij-50-plussers-buiten-randstad/>

⁴ <https://www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia/oplage-regionale-kranten-mediahuis/>

Huis-aan-huis kranten

Huis-aan-huis bladen bereiken in Nederland meer dan de helft van de huishoudens. Gemiddeld zijn deze lezers wat ouder en minder vermogend ⁵. Lezers geven wel aan huis-aan-huis kranten veelal voor lokale nieuwsvoorziening te gebruiken ⁶.

⁵ <https://www.svdj.nl/nieuws/huis-aan-huisbladen-bereiken-helft-nederland/>

⁶ <https://www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia/huis-aan-huisbladen-blijven-populair/>

3

Medialandschap in Woerden

Medialandschap Woerden in vogelvlucht

In het lokale medialandschap in de Woerden was DPG media ten tijde van dit onderzoek sterk aanwezig met drie merken (Woerdense Courant, AD Woerden en 'indebuurt' Woerden)⁷. AD Woerden is een katern in het landelijke dagblad AD gericht op de berichtgeving in de gemeente Woerden. Van alle lokale media biedt het AD de meeste content en de meeste context voor de gemeente Woerden en de regio. AD biedt gedegen verslaglegging en reageert op incidenten en gebeurtenissen, het AD geeft daarmee ruimte aan de kritische toon van anderen. De krant verwoordt alleen de opinie en produceert die zelf niet. Onderzoeksjournalistiek en achtergrondverhalen ontbreken.

'Indebuurt' Woerden is een online platform met (positief) nieuws en feitjes over de gemeente en is nauw verbonden met de AD en stemt berichtgeving hierop af. 'IndeBuurt' is vooral gericht op de ondernemers en activiteiten in Woerden.

De Woerdense Courant komt wekelijks uit en is voornamelijk gericht op sport, cultuur en *human interest*. Nieuwsberichten zijn gericht op kennisgeving en weinig kritisch. De Woerdense Courant was ooit een instituut en in die tijd ook een krant met abonnees. De Courant is nu een huis aan huis blad, huis aan huis bladen staan in Nederland onder druk omdat gemeenten de informatie die voorheen op de gemeentepagina's stond, steeds vaker louter digitaal communiceren. Ook gaan steeds meer gemeenten over op het gebruik van de ja/ja sticker. Geen sticker is ook geen huis aan huisblad.

Met RPL heeft Woerden een actieve lokale omroep met verschillende radio en televisie programma's en veel dagelijkse content met korte berichtgeving. RPL heeft een actieve rol in de verslaggeving van de lokale politiek. RPL is als vrijwilligersinitiatief wel kwetsbaar, zo is slechts een beperkt aantal medewerkers betrokken bij berichtgeving over het lokaal bestuur. De website van RPL is nog niet zo goed en hier liggen kansen.

Met het stoppen van Woerden.tv is de gemeente Woerden een lokaal onafhankelijk onlineplatform kwijt aanvullend aan DPG media. Woerden.tv liet een breed geluid horen met meer context dan de Woerdense Courant en 'Indebuurt'. Het gat dat Woerden.tv achterliet is nog niet echt opgevuld door het online aanbod van bijvoorbeeld RPL. Woerden.tv wordt gemist, zeker ook omdat de berichtgeving af en toe zorgde voor reuring. Reden voor het stoppen is financieel.

⁷ Medio 2021, na afronding van dit onderzoek, is de Woerdense Courant overgenomen door Het Kontakt Edities bv.

De verschillende media: een indruk

RPL Woerden – lokale omroep

De lokale omroep voor de gemeente Woerden bestaat uit de volgende onderdelen: RPL FM, RPL TV, Tekst-TV (de Woerdense kabelkrant) en de RPL website. Alle functies binnen RPL worden bemenst door één van de 80 vrijwilligers, een echte lokale omroep voor en door Woerdenaren. Met Raadzaal live op de radio en RPL actueel op beeld doet RPL verslag van gemeentelijke kwesties. Daarnaast heeft RPL verscheidene programma's over Woerden gericht op kunst en cultuur, natuur en verhalen van Woerdenaren.

Wat valt op

- 🕒 Geheel gerund door vrijwilligers;
- 🕒 Veel dagelijkse korte content op de site;
- 🕒 Aanwezig in het politiek veld;
- 🕒 Op digitale nieuwsvoorziening is winst te behalen;
- 🕒 Kijk- en luisterpercentages komen overeen met landelijk gemiddelde⁸;
- 🕒 Organiseert het politiek café en doet verslaggeving van lokale politiek;

Doelstelling

RPL heeft als doelstelling "Het ontwikkelen en beheren van een eigentijdse lokale nieuwszender in beeld en geluid voor de brede bevolking van de gemeente Woerden". Dit beeld en geluid moeten een positieve bijdrage leveren aan het wonen, werken en/of verblijven in het uitzendgebied van de zender door het verspreiden van nieuws en informatie over maatschappelijke, culturele, en godsdienstige ontwikkelingen en activiteiten in de gemeente Woerden en omgeving.

Bereik

- 🕒 RPL is bij 75,8% van de Woerdense huishoudens bekend
- 🕒 53,4% kijkt en/of luistert naar RPL Woerden waarvan:
 - 8,5% dagelijks
 - 23,9% tenminste 1x per week
 - 21,0% zo nu en dan
- 🕒 Naar RPL TV en RPL Tekst-TV (de Woerdense kabelkrant) kijkt 42,1%.
- 🕒 30,7% luistert naar RPL FM

De financieringsbronnen van de omroep zijn:

- 1 De waarderingssubsidie van de Gemeente Woerden
- 2 Reclame-inkomsten

⁸ <https://www.svdj.nl/nieuws/de-lokale-omroep-is-overal-maar-zit-wel-in-de-verdrukking/>

- 3 Donaties
- 4 Sponsoring en giften
- 5 Huuropbrengsten

Site: <https://rplwoerden.nl/>

Onderdeel van: De Stichting Lokale Omroep Woerden (SLOW)

Redactie: Woerden

Woerdense Courant – huis-aan-huis blad

Met een oplage van 24.100 bereikt de Woerdense Courant in potentie ongeveer de helft van de inwoners van de Gemeente Woerden. De Woerdense Courant komt wekelijks uit en telt gemiddeld zo'n 30 pagina's waarvan ongeveer de helft gevuld is met reclame. Er is voornamelijk plaats voor positief nieuws en informatieve berichten zonder een al te kritische noot. Wel is er veel aandacht voor de lokale sportverenigingen en culturele activiteiten in de gemeente. Daarnaast plaatst de gemeente belangrijke berichten (gemeentelijke informatievoorziening) in de krant, deze worden apart vermeld op de nieuwssite van de Woerdense courant. De Woerdense Courant was voorheen een instituut in Woerden. Een betaalde krant, met 4 personen die fulltime op de redactie werkten. Na overname door DPG media is de Woerdense Courant geworden tot een gratis huis-aan-huis blad.

Wat valt op

De krant van november 2019 – januari 2020

- 🕒 Bijna uitsluitend positief nieuws/persberichten;
- 🕒 Sport en cultuur prominente plek in de krant;
- 🕒 Weinig politiek nieuws/context en duiding;
- 🕒 Enige vorm van opinie is afkomstige van de columnisten;
- 🕒 Artikel over belang van en onzekere toekomst voor lokale media;
<https://www.woerdensecourant.nl/reader/58757#p=10>

Site (29 januari 2020)

- 🕒 Veel aandacht voor lokale sport verenigingen
- 🕒 2 van de 5 best gelezen artikelen gaan over sport;
- 🕒 2 van de 3 uitgelichte artikelen zijn sport gerelateerd;
- 🕒 2 van de 4 artikelen met de meeste reacties zijn sport gerelateerd.

Veel human interest

- 🕒 Vooral artikelen over kinderen worden groot uitgelicht en goed gelezen;
- 🕒 Beide columnisten worden groot uitgelicht en goed gelezen.

Site: <https://www.woerdensecourant.nl/>

Onderdeel van: DPGmedia (*ten tijde van dit onderzoek*)

Redactie: Utrecht

Algemeen Dagblad Woerden – regionale krant

Regionaal katern van AD, onderdeel van 'Groene Hart'. Het AD heeft met haar vele regionale kranten (driekwart van de totale oplage)⁹ het grootste bereik van Nederland. Het AD Woerden katern brengt lokaal en regionaal nieuws. De redactie van AD Woerden houdt bureau in Utrecht en uit de berichtgeving blijkt dat er een vast klein team van journalisten aan het werk is, uit interviews blijkt dat deze redactie in de afgelopen jaren is gekrompen. AD Woerden deelt naast berichten uit Woerden ook regionaal nieuws en plaatst dagelijks veel content op de site. De krant blijft thema's volgen en doet aan verschillende vormen van berichtgeving per casus, naast kennisgeving zijn er ook artikelen met een opinie te vinden. De nieuwsberichten geven in verhouding met de andere lokale media meer context. Algemeen Dagblad heeft een eigen journalistieke koers en zet deze door in haar verschillende katernen en merken. Deze koers is gericht op incidenten en heeft minder aandacht voor institutioneel nieuws.

Wat valt op

- 🕒 In vergelijking met andere lokale media biedt AD Woerden de meeste context;
- 🕒 Berichten gericht op Woerden worden geschreven door een vast (klein) team journalisten;
- 🕒 AD Woerden werkt nauw samen met 'Indebuurt', berichten van 'IndeBuurt' worden gedeeld op de site;
- 🕒 Naast de 'Indebuurt' berichten ook eigen *human interest* content.

Site: <https://www.ad.nl/woerden/>

Onderdeel van: DPGmedia

Redactie: Alphen aan de Rijn

'IndeBuurt' Woerden – hyperlocal

Digitaal platform met nieuws en feitjes over Woerden. Een hyperlocal, (net als de Woerdense Courant en AD regiokatern) onderdeel van het Vlaamse mediabedrijf DPG media en sterk verbonden met AD Woerden. Richt zich vooral op positief nieuws en laat kritische berichtgeving over aan andere platforms. Er is veel aandacht voor lokale ondernemers en activiteiten. De berichten zijn kort en gemakkelijk om te lezen; er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van artikelen met 'top-lijstjes' en puntsgewijze berichtgeving.

Wat valt op?

Groot deel van de berichten bestaat uit:

- 🕒 Berichten over lokale winkels, ondernemers en activiteiten;

⁹ <https://www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia/oplage-regionale-kranten-mediahuis/>

- Veel advertorials, ook onder het kopje nieuws;
- Nieuws betreft voornamelijk kennisgeving;
- Veel aandacht voor *Human interest* en rubrieken met bekende Woerdenaren.

Doelstelling

Het doel is om inwoners en ondernemers dagelijks te informeren, inspireren en amuseren met lokale nieuwtjes. Dit doet In de Buurt door aandacht te geven aan alles dat de stad leuk maakt. Zoals mooie plekken, nieuwe winkels, inspirerende inwoners, activiteiten en interessante aanbiedingen. Hierbij vinden In de Buurt het belangrijk om uit te gaan van het goede. Anders dan vele nieuwsmerken staan zij dan ook minder stil bij bijvoorbeeld ramkraken en inbraken in de stad. In de Buurt geeft aan dat dit ook nieuws is, maar maakt de bewuste keuze om deze nieuwsvoorziening grotendeels aan andere nieuwsmerken over te laten zoals de collega's van het AD.

Site: <https://indebuurt.nl/woerden/>

Onderdeel van: DPGmedia

Redactie: Woerden

Samenvattend

Hoe ziet het huidige medialandschap in Woerden eruit ten opzichte van een aantal jaren geleden en hoe kwetsbaar is het kijkend naar de nabije toekomst? Net als in veel andere gemeenten heeft er een verschraving plaats gevonden in het journalistieke veld in Woerden. Veel nieuws is gebaseerd op persberichten en gratis online beschikbaar, hierdoor zijn advertentie-inkomsten voor de traditionele media gedaald en loopt de bezetting op veel redacties terug. Dit zien we ook terug in Woerden: de Woerdense Courant is een gratis huis-aan-huis blad geworden met weinig journalistiek nieuws, de bezetting van de redactie van het AD, (editie Woerden) is de laatste jaren achteruitgegaan en nieuwe media zoals woerdendichtbij.nl houden niet lang stand. Vergeleken met het begin van deze eeuw zien we een achteruitgang van de onafhankelijke lokale nieuwsvoorziening en duiding in Woerden. Deze achteruitgang is voor het grootste deel toe te schrijven aan ontwikkelingen die wij in heel Nederland zien. Daarnaast signaleren wij drie punten die specifiek zijn voor Woerden. Juist die kunnen aanknopingspunten zijn om de lokale journalistiek een impuls te geven en toekomstbestendig te maken:

- Er mist vooral onderzoeksjournalistiek en (kritische) journalistiek die context geeft aan verschillende kanten van het nieuws in Woerden.
 - Binnen het huidige medialandschap is hier nu geen medium voor.
- De lokale omroep RPL is een constante factor, met ruimte voor verbetering.
 - De omroep bestaat volledig uit vrijwilligers; is kwetsbaar en afhankelijk van individuele inzet en talent

- De omroep heeft een subsidierelatie met de gemeente en is (misschien wel daardoor) weinig kritisch.

Er is voldoende verslaglegging in Woerden.

- Kanttekening: AD, Woerdense Courant en 'In de buurt' zijn eigendom van één mediabedrijf (DPG media) waarbinnen afstemming plaats vindt tussen de verschillende merken. Daarbinnen is alleen AD het medium voor informatieve/politieke verslaglegging. Deze berichtgeving is vaak gericht op incidenten en ophef, reactief en minder gericht op context en duiding. De andere twee media plaatsen vooral persberichten/human interest.

4

Ondersteuning lokale en regionale media

Ondersteuning lokale en regionale media in Nederland

Naast de vraag hoe het gesteld is met het medialandschap in Woerden is een aanvullende vraag op welke wijze journalisten, onafhankelijke journalistieke producten en de media ondersteund zouden kunnen worden. Om die vraag te beantwoorden hebben wij een inventarisatie uitgevoerd naar de verschillende vormen van ondersteuning die er in Nederland zijn.

Landelijk

- 🕒 De rijksoverheid (ministerie van OCW) verleent subsidie (vanuit wettelijk kader dat onafhankelijkheid garandeert) aan de publieke omroep (landelijk, regionaal). De subsidie is bestemd voor zowel content als platform.
- 🕒 De rijksoverheid (ministerie van OCW) verleent overheidssubsidie via fondsen zoals Stimuleringsfonds Journalistiek (landelijk):
 - Het fonds voerde in 2019 een pilot uit met de subsidieregeling journalistieke professionalisering lokale publieke mediadiensten: staat in het teken van het versterken van de lokale journalistieke infrastructuur. Deze pilot is gericht op de professionalisering van lokale publieke omroepen die zich binnen het project toeleggen op het verbeteren van de nieuwsvoorziening op lokaal niveau.
 - Het fonds verdeelde rijks geld voor onderzoeksjournalistiek via een subsidieregeling. Het is bestemd voor de oprichting en uitbreiding van onderzoek redacties in Nederland. Binnen deze regeling is er een voorkeur voor regionale en lokale projecten: (regeling is gesloten, zie voorbeelden aan het einde van deze bijlage). Het fonds verleent ook subsidies voor onderzoek in het belang van de journalistieke sector in Nederland, het starten of voortzetten van de exploitatie van een (digitale) uitgave die tenminste maandelijks verschijnt en voor exploitatie (individueel project, een gezamenlijk project of een organisatieonderzoek).
- 🕒 Het Fonds Bijzondere Journalistieke projecten verleent subsidies voor bijvoorbeeld journalisten die een journalistieke productie willen uitvoeren.
- 🕒 Investerings door de Stichting Democratie en Media. SDM investeert in onafhankelijke, kritische journalistiek en in een sterke, integere democratische rechtsstaat. SDM is een onafhankelijke stichting met een eigen vermogen. Het grootste deel hiervan is geïnvesteerd in mediabedrijven.

Provinciaal

- 🕒 *De provincie Zuid-Holland:*

In Zuid-Holland is onderzoek gedaan naar de ondersteuning van de regionale media. De onderzoekers stellen drie denkrichtingen voor, die eventueel kunnen worden gecombineerd: subsidies om de fte's op redacties structureel te vergroten¹⁰ een mediacentrum dat journalistieke

¹⁰ In Groot-Brittannië [zijn daar al experimenten mee uitgevoerd.](#)

'halffabricaten' maakt waar Zuid-Hollandse media gebruik van kunnen maken en het instellen van een mediafonds, dat aanvragen van journalistieke projecties beoordeelt en steunt.

 De provincie Groningen:

In de provincie Groningen is een mediafonds. Het Mediafonds van de provincie Groningen is ervoor bedoeld om de lokale en regionale journalistiek de kans te geven dieper in te gaan op actuele thema's in de regio. De provincie vindt het voor de regionale democratie belangrijk dat inwoners goed geïnformeerd zijn over wat er speelt. Via het Mediafonds is er geld beschikbaar voor journalistieke producties voor krant, radio, tv en online. Onderwerpen mogen lokaal zijn, maar moeten voor een bredere doelgroep interessant zijn. Via het fonds is ieder jaar een ton beschikbaar.

 De provincie Noord-Brabant:

De provincie Noord-Brabant stelt op initiatief van de Provinciale Staten een bedrag van 150.000 euro beschikbaar om lokale journalistiek te steunen. Het geld wordt verdeeld met een subsidieregeling. Het initiatief is een reactie op de toegenomen druk op lokale journalistiek en streekomroepen, die daardoor volgens de Provinciale Staten steeds minder "een gezonde tegenmacht" kunnen zijn voor het lokale bestuur. "Deze financiële impuls, bedoeld voor bijvoorbeeld het doen van onderzoeksjournalistiek, helpt om de functie van media als waakhond van de lokale democratie verder vorm te geven.

Lokaal

 Leiden:

Het Leids Mediafonds (LMF) wil de kwaliteitsjournalistiek helpen bevorderen om zo inwoners, instellingen en bedrijven in de Leidse regio beter te informeren over wat er speelt in de stad Leiden en directe omgeving. Onder kwaliteitsjournalistiek wordt verstaan het vervaardigen van kritische, betrouwbare en onafhankelijke journalistieke producten met voldoende diepgang, op basis van zorgvuldig onderzoek. Om dit doel te bereiken, verstrekt het Leids Mediafonds subsidies aan journalistieke organisaties en journalisten om de totstandkoming van journalistieke producten te bevorderen, die een journalistieke verdiepingsslag leveren op een nieuwswaardig onderwerp in de Leidse samenleving en directe omgeving. Aanvragen voor subsidie kunnen twee keer per jaar worden ingediend: uiterlijk 1 april of uiterlijk 1 oktober.

 Arnhem:

Arnhem onderzocht de ondersteuning van lokale media en kwam tot twee opties: een fonds (zoals Leiden en conform de leidraad van de NVJ) en een tijdelijke openstelling van subsidieregelingen cultuur voor mediaproducties. Laatste berichten hierover dateren van februari 2019.

 Tilburg:

Met financiële steun van de gemeente Tilburg werd in 2019 het onafhankelijke Tilburgs Mediafonds opgericht, dat journalistieke projecten steunt in Tilburg en omstreken. Daarvoor is voor een periode van twee jaar (tot de zomer van 2021) een bedrag van 150.000 euro beschikbaar gesteld.

Haarlem:

In 2019 kwam 2,5 ton beschikbaar (eenmalig) voor een lokaal mediafonds volgens Leids model. Op 11 juli besloot de gemeenteraad tot oprichting. Verder nog geen informatie te vinden.

Hilversum:

Hilversum heeft 375.000 euro beschikbaar gesteld voor lokale mediaproducties (geen geschreven media) en koos in 2019 voor een subsidieregeling in plaats van een fonds. Overigens nog niet te vinden op de website.

Andere financieringsbronnen

Crowdsourcing en lidmaatschappen: voorbeelden zijn Follow the Money en Cultuurpers.

Private ondersteuning (donateurs, eigenaren etc.)

Crowdfunding media via crowdpress

Facilitaire ondersteuning zoals bijvoorbeeld bij De Coöperatie (werkplaatsen, opdrachten, websites)

Opleidingen zoals via Investico, NVJ

Een aantal gemeenten heeft zelf een journalist in dienst genomen / opdrachten gegeven. De resultaten zijn niet altijd even goed¹¹.

Ondersteuning lokale en regionale media in Woerden

Op basis van de stand van zaken medialandschap Woerden en voorbeelden elders is in samenspraak met de begeleidingscommissie een drietal ondersteuningsmogelijkheden voorgesteld. Deze drie zijn uitgewerkt en voorgelegd aan vertegenwoordigers uit het veld. Zij scherpten de mogelijkheden aan, benoemden voorwaarden en werden uitgedaagd met alternatieven te komen. De drie varianten die zijn besproken zijn:

Regionale samenwerking op stimuleringsfondsen voor onderzoeksjournalistiek

Sterke lokale omroep of streek omroep

Meer ruimte voor lokale kritische onderzoeksjournalistiek

Regionale samenwerking op stimuleringsfondsen voor onderzoeksjournalistiek

Woerden is te klein om als gemeente een fonds op te richten dat journalistieke projecten ondersteunt. Ook is het budget dat door andere gemeenten voor dit doel beschikbaar is gesteld niet haalbaar in Woerden.

Door samen met andere gemeenten een fonds op te richten zijn er meer middelen beschikbaar, is het

¹¹ Onlangs besloot de gemeente Almere om zich van de lokale journalist te ontdoen die het doen en laten van de gemeente versloeg voor het lokale onafhankelijke blad: Almere deze week van [Rodi-media](#). De gemeente Oudewater nam onlangs ook al een journalist in dienst om te berichten over de gemeentepolitiek.

bereik groter en zijn er ook meer interessante onderwerpen beschikbaar. Dergelijke samenwerkingen zijn vooralsnog niet bekend in Woerden en omgeving

Randvoorwaarden

De regio

Een belangrijke randvoorwaarde voor samenwerking in een fonds voor journalistiek is de keuze voor de regio. Wie zijn de meest voor de hand liggende partners /gemeenten waarmee Woerden kan samenwerken. Deze afweging is een zoektocht naar de juiste balans tussen de voordelen die schaalvergroting teweeg brengt en het behoud van binding van de inwoners met de gekozen regio. Groter gebied met een grotere afzet markt kan inhoudelijk aantrekkelijk zijn voor (onderzoeks)journalisten. Een kunstmatige samenstelling heeft als risico dat het lokale karakter van de nieuwsvoorziening verloren kan gaan en herkenbaarheid voor de inwoners verdwijnt

Infrastructuur

Een eventueel fonds voor onderzoeksjournalistiek heeft alleen kans van slagen en een blijvend effect als de journalistieke basis en het medianetwerk in de gemeente / regio op orde is. Gesprekspartners geven aan dat er sprake moet zijn van voldoende journalisten (minimaal 1fte per 10.000 inwoners) en daarnaast moet de infrastructuur van de aanvragende partijen op niveau zijn. Dat wil zeggen: een goed functionerende website, bezetting van de redactie op orde en gebruik en inzet van sociale media en een goede dienstverlening.

Een sterke lokale of streekomroep

De lokale omroep RPL Woerden wordt door vrijwilligers gerund. De gemeente subsidieert de omroep volgens wettelijke normen. De vraag is of de kwetsbaarheid verkleind kan worden en de nieuwsfunctie en de kritische journalistiek gestimuleerd. De aanname is dat de ondersteuning van een professionaliseringslag kan bijdragen aan een omroep die kritisch kan en kritisch durft te zijn. De geïnterviewden zijn allen in meer of minder mate te spreken over de positie van RPL Woerden. Er is bovenal waardering voor de inzet van de vrijwilligers. Naast positieve opmerkingen over de aanwezigheid in het politieke veld wordt het algemene beeld dat er een professionaliseringslag te maken is onderschreven.

Randvoorwaarden

Vrijwilligers

Ook bij een stap naar professionalisering zullen vrijwilligers altijd een grote rol spelen in het voortbestaan van de lokale omroep. Een voorwaarde voor een sterke omroep is een groot vrijwilligersbestand om een continue bezetting op de redactie te bewerkstelligen. Aanvullend is het van belang dat de vrijwilligers regelmatig worden opgeleid of bijgeschoold. Voor de herkenbaarheid van de gehele bevolking moet een

omroep daarnaast streven naar een vrijwilligersbestand dat een afspiegeling is van de inwoners van de gemeente.

Kritische houding

Door de wettelijke verplichting is er altijd sprake van een financiële afhankelijkheidsrelatie tussen de omroep en de gemeente. Deze relatie moet de kritische houding van de nieuwsvoorziening niet in de weg staan. Dit geldt ook voor mogelijke andere financieringsbronnen zoals politieke partijen of lokale ondernemers. Om de onafhankelijkheid van de omroep te waarborgen, moet de omroep beschikken over een redactiestatuut, waarin de journalistieke rechten en plichten van de medewerkers zijn vastgelegd¹².

Online

Een moderne lokale omroep is ook online actief. Daarmee wordt niet alleen het bereik vergroot, maar tevens verbreed. Online nieuwsvoorziening is daarnaast minder kapitaalintensief en is een financieel aantrekkelijke aanvulling op bestaande nieuwsuitingen. Online nieuwsvoorziening biedt mogelijkheden maar is ook een andere vorm van nieuwsvoorziening. Het optimaal benutten van de online nieuwsvoorziening vraagt om specifieke kennis.

Samenwerking

Een 'bekend gezicht' en binding met de regio zijn cruciaal. De lokale omroep van RPL Woerden is zo'n bekend gezicht en geeft aan open te staan voor regionale samenwerking. Positieve voorbeelden in Nunspeet, Houten, Stichtse Vecht en Dantumadeel tonen aan dat kwalitatieve nieuwsvoorziening door een lokale omroep in kleine gemeenten mogelijk is. Daarnaast maken recente ontwikkelingen (in de regio) het stimuleren van samenwerkingen tussen en met lokale omroepen tot een aantrekkelijke ondersteuningsmogelijkheid voor het verbeteren van de lokale nieuwsvoorziening:

- 🕒 RTV Utrecht en de provincie Utrecht zijn van plan om tot een convenant te komen binnen de provincie voor meer samenwerking tussen gemeenten, om zo lokale omroepen te helpen in een professionaliseringsslag.
- 🕒 RPL Woerden staat open voor regionale samenwerking (streekomroep_ en is in gesprek met andere omroepen.
- 🕒 We zien veelbelovende voorbeelden van regionale samenwerking waar lering uit getrokken kan worden (bijv. in Noord-Holland waar NH Nieuws samenwerkt met lokale omroepen).
- 🕒 Expertiseteam 'Vitalisering Lokale Journalistiek' benadrukt bovendien dat samenwerking door bijvoorbeeld de vorming van een streekomroep, waarbij één lokale omroep voor meer gemeenten uitzendt uitkomst kan bieden. Het expertiseteam geeft ook aan dat met inachtneming van de Mediawet de volledige vrijheid bestaat om vol in te zetten op digitale kanalen.

¹² publieke lokale media instellingen en de mediawet (Commissariaat voor de media, 2008)

Uitkomst van de interviews is het advies om een eerste samenwerkingen aan te gaan in het verzorgingsgebied van regio Woerden: Woerden, Montfoort, Oudewater en (gedeeltelijk) Ronde Venen (ca. 100.000 inwoners). Bij deze verandering is Woerden de grootste partij en zal rekening moeten houden met eventuele weerstand van andere partijen

Meer ruimte voor lokale kritische journalistiek

Het journalistieke landschap in Woerden wordt gedomineerd door een mediabedrijf. Door de keuzes van dat bedrijf is de ruimte voor kritische journalistiek in de lokale media beperkt. Woerden mist een plek voor journalistiek met een meer langdurige brede kritische context en de opbouw van geheugen. Deze ondersteuningsvariant hebben we getoetst aan de hand van onderstaande voorbeeld:

Het kopen van ruimte in bijvoorbeeld de Woerdense Courant en die ruimte beschikbaar stellen voor journalistieke producties gericht op lokale onderwerpen en onderzoeken. Een onafhankelijke redactie/externe commissie nodigt daartoe een (onderzoeks-) journalist uit.

Randvoorwaarden

Platform

Het vinden van een geschikt mediaplatform is cruciaal. Allereerst moet een platform willen meewerken, ontstaan voor samenwerkingspartners en eventuele ondersteuning van de gemeente. Het platform moet relevant zijn en goed worden gelezen door een brede doelgroep. De beschikbare ruimte moet enigszins passen tussen de rest van de content van het platform. De geïnterviewden geven aan dat op dit moment er geen platform in Woerden aanwezig is dat voldoet aan deze eisen.

Journalisten

Om kwaliteit te waarborgen is de aanwezigheid van journalisten die affiniteit hebben met Woerden en willen inhaken op deze mogelijkheid van essentieel belang. Gedegen kritische journalistiek kost geld en tijd. Korte termijn financiering zorgt voor incidentele journalistiek. Langdurige binding met journalisten en het platform dienen als basis. Journalisten moeten de ruimte krijgen om zich voor een langere periode te verdiepen in een idee of onderwerp.

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door de keuze van onderwerpen en journalisten buiten de gemeente te plaatsen in de vorm van een commissie of jury. Blijf weg van enige vorm van inhoudelijke beoordeling van het media-aanbod. Hiervoor zijn externen in te schakelen zoals: een Programmabeleid Bepalend Orgaan/PBO, een Raad van Toezicht/RvT of een adviesorgaan.

Is de basis op orde?

Uit de QuickScan en gesprekken met betrokkenen blijkt dat dit vooralsnog in Woerden niet het geval is. Er bevalt winst te halen op een aantal randvoorwaarden voor de journalistieke infrastructuur zoals de bezetting van de redacties van lokale media, een divers aanbod van nieuwsvoorziening (meer duiding, kritische journalistiek en onderzoeksjournalistiek) en online nieuwsverslaglegging.

In het voorgaande hoofdstuk werkten wij een drietal stimuleringsmogelijkheden uit die kunnen bijdragen aan een sterk journalistiek veld. De volgende stap is om die te bespreken en een keuze te maken voor die uitwerking die op dit moment het beste bij Woerden past en de meeste kans van slagen heeft:

- 1 Regionale samenwerking in een stimuleringsfonds voor onderzoeksjournalistiek biedt twee belangrijke voordelen en een bijkomend risico. Met het uitbreiden van het afzetgebied waarborg je een continuïteit aan relevante onderwerpen en vergroot je de aantrekkelijkheid van het gebied voor journalisten. Een fonds levert gerichte steun voor kwetsbare onderdelen in de nieuwsvoorziening, zoals voor projecten in onderzoeksjournalistiek of lokale journalistiek die doordringt in de haarvaten van de samenleving. Een regionale aanpak kan de effectiviteit vergroten. Het risico bestaat dat de aansluiting bij het lokale karakter en specifiek lokaal nieuws verloren gaat en daardoor de binding met de inhoud verdwijnt. Daarnaast is de welwillendheid en bereidheid van de omliggende gemeenten om samen te werken en voor een langere periode te investeren in een gezamenlijk fonds een vereiste. In de gemeente Woerden is de ervaring dat deze bereidheid niet in die hoedanigheid aanwezig is.
- 2 Een sterke lokale omroep biedt mogelijkheden. RPL Woerden is een constante factor in het medialandschap van Woerden en zowel op de radio en televisie als online actief. RPL Woerden bestaat bij de gratie van vrijwilligers en dit maakt de omroep kwetsbaar. Door aan een aantal basisvoorwaarden voor ondersteuning te voldoen kan de omroep stappen zetten. Te denken valt aan een verbetering in de onlinecontent en het vergroten en verstevigen van het vrijwilligersbestand. RPL Woerden geeft aan open te staan voor advies en begeleiding van de gemeente en anderen en voor samenwerkingen, zowel met partijen in de gemeente en eventueel met lokale omroepen in omliggende gemeenten. Samenwerking met lokale omroepen in de regio past in de ontwikkeling naar streekomroepen die we ook elders in Nederland zien. Deze samenwerking en uitwisseling van expertise en middelen kan de journalistiek infrastructuur in de gemeente en regio versterken. Bij het tot stand brengen van samenwerking met partijen in Woerden en het bij elkaar brengen van de juiste expertise is ondersteuning vanuit de gemeente denkbaar.
- 3 Het medialandschap ondersteunen door het financieren van journalistieke producties die geplaatst worden op een bestaand platform geeft de mogelijkheid tot meer kritische journalistiek en

onderzoeksjournalistiek. Deze vorm van ondersteuning trekt expertise die op dit moment nog onvoldoende aanwezig is in Woerden. Kritische (onderzoeks-) journalistiek is duur, een tijdsinvestering en er is op dit moment geen platform in Woerden waar dit goed tot zijn recht komt. Daarnaast is het investeren in journalistieke inhoud (productie) en niet in journalistieke infrastructuur. In de huidige situatie is het van belang om een partij te vinden die een geschikt platform kan bieden.

Deze drie opties zijn besproken in de begeleidingscommissie. Daaruit vloeit de keuze voort voor versterking van de lokale media en vooralsnog geen regionale samenwerkingen aan te gaan.

Op basis van de bevindingen stellen wij voor om in een laatste stap de versterking van de lokale omroep als uitgangspunt te nemen en deze op twee niveaus verder uit te diepen.

Een sterke lokale omroep met een verbindende plek in de gemeente

- 1 Het bij elkaar brengen van de juiste expertise en samenwerkingspartners om een professionaliseringslag te maken binnen RPL Woerden
- 2 Het ontwikkelen van een platform waar meerdere vormen van achtergrond journalistiek een plek krijgen, eventueel in samenwerking met andere (media) organisaties

Steunmogelijkheden lokale omroep, wat is er nodig?

- 🕒 Versterken van het Platform: een keuze voor de ontwikkeling van en met de lokale omroep
- 🕒 Inventariseren waar de behoefte en ambitie van RPL ligt op het gebied van:
 - Achtergrond journalistiek
 - Online nieuwsverslaggeving en de digitale infrastructuur.
 - Training & opleiding
 - Werving van vrijwilligers / medewerkers
 - Vormgeving
 - Acquisitie van advertenties
 - Apparatuur
- 🕒 Verbreden en verdiepen van de inhoud: focus op multimediaal journalistiek onderzoek, achtergrondinformatie en kritische verslaggeving (website, podcast, televisie, radio).
- 🕒 Samenwerking: met lokale partners (bibliotheek, verenigingen en andere partners waaronder De Woerdense Courant) en Hogeschool Utrecht (communicatie) en RTV Utrecht.
- 🕒 Begeleiding: door een onafhankelijk expertiseteam van professionele journalisten/professionals dat voor langere tijd de lokale omroep adviseert en begeleidt (inclusief de vrijwilligers)

Uitdagingen

Om dit te realiseren zijn de volgende stappen en voorzieningen nodig:

- ② Bespreken ambitie en stappen in advies met RPL Woerden
- ② Inrichten expertiseteam en afspraken maken over onafhankelijkheid, ambitieniveau, werkzaamheden en samenwerking met de lokale omroep
- ② Beschikbaar stellen van aanvullende financiering (afhankelijk van omvang werkzaamheden en tariefafspraken leden team)
- ② Advies en begeleiding professionalisering lokale omroep (met oog voor de vrijwilligers)
- ② Betrekken van partners in de gemeente en de Hogeschool (vormen van een mediacentrum)
- ② Verkennen van een verdergaande regionale samenwerking zonder verlies van de lokale identiteit

Ronde tafelgesprek

Tijdens het ronde tafelgesprek met betrokkenen uit het journalistiek veld in de gemeente Woerden zijn bovenstaande mogelijkheden en uitdagingen besproken. Hieronder volgen kort de belangrijkste uitkomsten:

Opbrengsten ronde tafelgesprek: Journalistiek in Woerden, 24.03.2021

Tijdens het ronde tafelgesprek met betrokken raadsleden en vertegenwoordigers van mediapartijen van binnen en buiten de gemeente Woerden is men in discussie gegaan over de twee ondersteuningsmogelijkheden ter versterking van de journalistiek in Woerden zoals beschreven in het advies aan de gemeente. De aanwezigen onderstrepen allen het belang van lokale journalistiek en zien graag een verbreding van de kritische journalistiek in Woerden. De oproep om hier gezamenlijk gehoor aan te geven vindt weerklank bij een aantal organisaties. Deze organisaties gaan graag met elkaar in gesprek in kleiner comité. Hieronder volgen een aantal belangrijke (knel)punten zoals besproken tijdens de bijeenkomst:

- ② Onderzoeksjournalistiek is een stip op de horizon, de ondersteuning moet vooral gericht zijn op de versterking van de journalistieke infrastructuur in de gemeente.
- ② Samenwerking tussen publieke en particuliere organisaties blijkt lastig. In een platform waar zowel private als publieke organisaties werkzaam zijn, bestaat het risico dat de verschillende doelstellingen (maatschappelijke doelstellingen tegenover winstbelang) botsen.
- ② Ook in de samenwerking tussen educatieve en journalistieke organisaties bestaat een spanningsveld van verschillende doelstellingen (educatieve doelstellingen op proces tegenover content van kwalitatief hoog niveau).
- ② Samenwerking vanuit een platform moet uitvoering krijgen op een projectmatige basis, zowel op de inhoudelijke en praktische onderwerpen. Dit geeft publiek- /private samenwerking een kans welke door de mediawet gebonden is aan een tijdelijk karakter. Maak daarbij gebruik van de beschikbare fondsen van het Stimuleringsfonds voor de journalistiek.

- ⦿ Waarborg de onafhankelijkheid bij de ondersteuning door de gemeente voor een journalistieke organisatie of -platform ten alle tijden en stel een redactiestatuut op.
- ⦿ DPG media voelt geen behoefte aan een samenwerking met andere lokale partijen. De lokale merken van DPG media hebben een eigen journalistieke identiteit en brengen hun eigen nieuws naar de lezers. Daarnaast benadrukt DPG media dat bij een eventuele ondersteuning vanuit de gemeente alle partijen een gelijke kans moeten hebben op deelname aan het initiatief.

Bijlage journalistieke casus

Sluiting huisartsenpost en spoedeisende hulp van Ziekenhuis Woerden

De berichtgeving rondom het St. Antonius ziekenhuis heeft een lange aanloop die begon halverwege 2017 bij de naamsverandering en het samengaan van het Zuwe Hofpoort naar het St. Antonius ziekenhuis en de verplaatsing van de spoed eisende hulp naar een ander ziekenhuis binnen de St. Antonius-groep. De angst onder de bewoners van Woerden bestond eruit dat het ziekenhuis het toegankelijke en kleinschalige karakter zou verliezen en men niet meer voor alle zorg in het ziekenhuis terecht kon. Berichten rondom het nieuwe St. Antonius bleven actueel door de sluiting van de huisartsenpost en het verplaatsen van verschillende operaties naar andere ziekenhuizen in de st. Antoniusgroep buiten Woerden.

Een gebeurtenis breed uitgemeten in het AD Woerden, woerden.tv en in de lokale media van omliggende gemeenten (bijvoorbeeld RTV Utrecht en overige regionale AD katernen). Vooral het AD Woerden was erg actief met het onderwerp en plaatste informatieve berichtgeving, verslaggeving van kritische wethouders en reportages over burgerprotesten. Vlak voor en na de naamsverandering begint de berichtgeving in andere lokale media. Waar 'indebuurt' bij berichtgeving met kennisgeving als doel blijft, levert Woerden.tv actuele verdiepende bijdragen met burgerreacties. Inmiddels heeft de casus tot Kamervragen geleid (17 mei 2017, Pia Dijkstra D66) waar een bericht van Woerden.tv als bron wordt aangedragen. AD Woerden en Woerden.tv blijven het onderwerp en de ontwikkelingen volgen. Het NRC haakt aan en publiceert in maart 2018 een reportage over de sluiting van de huisartsenpost in Woerden. Meer recent brengt NRC een reportage over de versoering van de zorg in lokale ziekenhuizen met Woerden als voorbeeld.

Wat valt op

- ⦿ Veel aandacht in AD Woerden van meerdere journalisten en columnisten, ook in de lokale media van aangrenzende gemeenten;
- ⦿ Het inmiddels opgeheven Woerden.tv gaf aanvullende content met burgerreacties;
- ⦿ De casus is opgepikt in door landelijke kranten;
- ⦿ De casus heeft geleid tot Kamervragen, nog voor berichtgeving in de landelijke kranten;
- ⦿ Nauwelijks berichten in de Woerdense Courant;
- ⦿ Berichtgeving 'Indebuurt' gericht op praktische informatie zonder context.

Verhuizing bewoners zorginstelling Reinaerde

Na 20 jaar dreigt Reinaerde, een woonvorm voor personen met een lichamelijke beperking, te sluiten (6 november 2019). De bewoners hebben specifieke medische zorg nodig. Door de hoeveelheid aan kennis en vaardigheden die daarvoor nodig zijn en door krapte op de arbeidsmarkt, lukt het al geruime tijd niet goed om die te geven.

Al bij de eerste berichten vanuit de instelling over de dreigende sluiting begint AD Woerden met berichtgeving en blijft vervolgens de ontwikkelingen nauwgezet volgen (ook in de gemeenteraad leidt de berichtgeving tot het agenderen van de op handen zijnde verhuizing). Al snel volgt de landelijke media met reportage in Hart van Nederland (8 november 2019) en nog in december van 2019 stelt de PvdA Kamervragen over de aanstaande verhuizing. Regionaal wordt er veel aandacht besteed door RTV Utrecht. Lokaal blijven de Woerdense courant en 'IndeBuurt' achter met berichten over de casus. RPL daarentegen is zeer actief met berichten omtrent deze casus en lijkt het gat van Woerden.tv op te vullen; RPL plaatst veel content op de site met burgerreacties en berichtgeving omtrent de burgerprotesten.

Wat valt op?

- 🕒 AD Woerden vanaf begin betrokken en plaatst vanaf eerste berichten wekelijks updates;
- 🕒 Landelijke media snel aangehaakt;
- 🕒 Weinig tot geen berichten in de Woerdense Courant en 'IndeBuurt';
- 🕒 RPL zeer actief omtrent de casus en lijkt het gat van Woerden.tv op te vullen.

Bijlage overige media

Overig

- 🕒 RTV Utrecht – regionale omroep
 - RTV Utrecht de regionale omroep van de provincie Utrecht, de gemeente Woerden valt onder Regio West;
 - Op de nieuwssite zijn verschillende berichten te vinden over de gemeente Woerden;
 - Berichten geven context zonder een al te kritische toon.
- 🕒 'Nieuws uit' – hyperlocal
 - Tijdelijke nieuwswebsite van studenten van de hoge school van journalistiek in Utrecht
 - <https://woerden.hu.nl/>
- 🕒 Woerden.tv - hyperlocal
 - Sinds 1 oktober 2019 geen berichten meer, had een bereik van wekelijks 20.000 personen uit Woerden en omgeving.
 - <https://woerden.tv/nieuws/>
- 🕒 Dorps- en wijkplatformen

Dorp of wijk	Medium	Bron	Sociale media
Rijnoevers	Nieuws op site	http://www.dorpsplatformrijnoevers.nl/nw-29303-1/nieuws	
Zegveld	Dorpskrant	http://www.zegveld.net/index.php/nieuws	
Molenvliet	Nieuws op site	https://www.wijkplatformmolenvliet.nl/Nieuws/	
Schilderskwartier	Wijkkrant	http://www.wijkplatformschilderskwartier.nl/wp-content/uploads/Wijkkrant/Wijkkrant-23e-november-2018-III.pdf	
Snel en Polanen Waterwijk	Nieuwsbrief	http://www.snelenpolanenwaterrijk.nl/?page_id=1043	https://nl-nl.facebook.com/pg/Wijkplatform-Snel-en-Polanen-551293954988548/posts/
Staatsliedenbuurt	Nieuws op site	http://www.wijkplatformstaatsliedenkwartier.nl/nieuws	

Sociale media

- <https://twitter.com/NieuwsWoerden>

Actief twitter account met 3.102 volgers die berichten van verschillende en uitsluitend lokale media deelt.

Schippersbitter – podcast

- Live podcast met lokale verhalen, bijzondere mensen, en actualiteiten

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

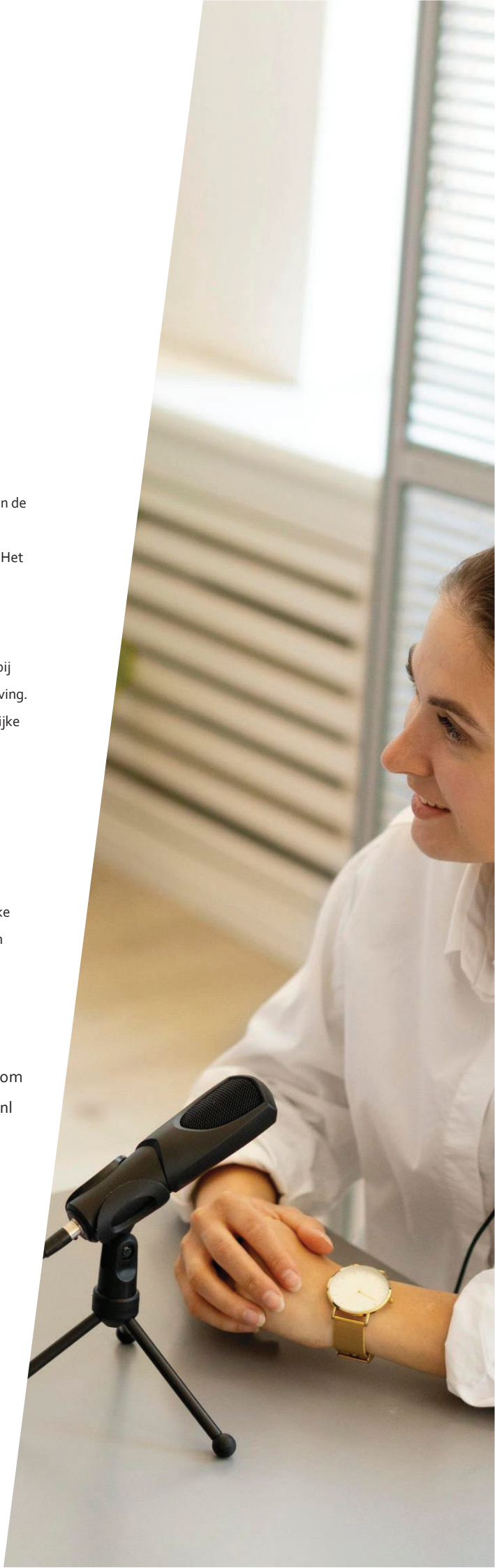
Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

Aan Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap
T.a.v. Zijne Excellentie minister drs A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Stadhuisplein 1
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort
Telefoon: 14 033
www.amersfoort.nl

Afschrift aan: Vaste Kamercommissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Onderwerp Versterking lokale journalistiek

Datum 11 november 2021

Ons kenmerk 1567281

Uw kenmerk -

Hooggeachte heer Slob,

Onafhankelijke media zijn onmisbaar in een democratie. Voor het functioneren van de lokale democratie, zijn lokale media dan ook essentieel. Voor veel Nederlanders zijn lokale omroepen, kranten en andere media een belangrijke bron van informatie over datgene wat zich dichtbij afspeelt. Maar op veel plekken staan lokale media onder druk. Wij vragen uw hulp om deze media in stand te houden, en hun ambities om te vernieuwen en professionaliseren te ondersteunen.

Lokale media kampen met dalende reclame- en advertentie-inkomsten. Tegelijkertijd zien zij zich uitgedaagd door een toenemend gebruik van social media en moeten zij meer investeren om publiek via nieuwe kanalen en met eigentijdse vormen van journalistiek te bereiken. Onafhankelijke, objectieve journalistiek op lokaal niveau is, met de opkomst van de sociale media, van meer toegevoegde waarde dan ooit. Wij zouden graag zien dat de financiële middelen en wet- en regelgeving aan gaan sluiten op het maatschappelijke belang van lokale media. Hiermee zouden de ambities van velen van hen kunnen worden ondersteund.

Samenwerken voor professionalisering en innovatie

We zien in de provincie Utrecht, maar ook in de rest van Nederland, dat media op zoek gaan naar nieuwe samenwerkingsvormen. Zij doen dat voor een stevigere positie en om invulling te kunnen geven aan verdere professionalisering en vernieuwing. Het betreffen bovendien vaak samenwerkingsverbanden die het lokale overstijgen en meerdere gemeenten beslaan. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling en onderzoeken momenteel hoe we dit als lokale en provinciale overheid kunnen ondersteunen. De mogelijkheden voor samenwerking, en daarmee professionalisering en vernieuwing, worden echter beperkt door een gebrek aan financiële middelen.

Deze constatering wordt onderstreept door onderzoeken van de Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) en de Raad voor Cultuur en een rapport van de Provincie Utrecht. In het recente adviesrapport *‘Lokale Media: niet te missen’* van de ROB en de Raad voor Cultuur, in opdracht van het kabinet, wordt niet alleen geadviseerd om concrete afspraken te maken tussen OCW, de NLPO en de RPO over het bereik en de kwaliteit van lokale media, maar ook om de financiële middelen te verstrekken om innovatie en samenwerking mogelijk te maken. Het rapport stelt dat een verdriedubbeling van het huidige budget nodig is.

Ook in het rapport *‘Versterking lokale journalistiek-handelingsperspectieven voor de provincie Utrecht’* van de provincie Utrecht wordt gepleit voor innovatie, kwaliteit en samenwerking van lokale en regionale media. Dit rapport heeft de provincie Utrecht laten opstellen om te verkennen welke kansen en mogelijkheden er zijn om lokale en regionale journalistiek te ondersteunen en te versterken. Uitgangspunt hierbij was bovendien dat de lokale journalistiek moet bijdragen aan een versterking van de lokale democratie. Het rapport is eind september met vijftig betrokkenen uit het landelijke en regionale medialandschap besproken. De interesse in het onderwerp was groot en de noodzaak om actie te ondernemen onbetwist. Het pleidooi van de meeste betrokkenen gaat uit naar een structurele bijdrage tot verbetering van de informatievoorziening op lokaal niveau. De provincie bereidt een subsidieregeling voor die tegemoet komt aan de bevindingen uit het rapport en de wensen van de betrokkenen.

Aanvullende criteria zendmachtigingsaanvraag

Het landelijk rapport van de ROB en Raad voor Cultuur stelt dat er een belangrijke opgave is voor gemeenten en provincies om samenwerking tussen media te faciliteren. Deze zien wij in onze provincie ook. Maar om die opgave uit te voeren, zijn investeringen nodig. Voor het Rijk is een belangrijke taak weggelegd om structureel meer financiële middelen beschikbaar te stellen voor lokale media. Zodat zij hun onontbeerlijke rol in een goed werkende (lokale) democratie blijven vervullen. Naast een tekort aan middelen, lopen mediapartijen en overheden ook aan tegen een gebrek aan sturing en helderheid in de regelgeving. Daarom is niet alleen een structurele investering, maar ook aanscherping van bestaande afspraken nodig.

Meerdere gemeenten in de provincie Utrecht merken dit in de praktijk bij aanvraagprocedures voor nieuwe zendmachtiging. Omdat de zendmachtigingsprocedure erg algemeen is, hebben Amersfoort en Leusden - in beide gemeenten loopt momenteel een aanvraagtraject voor een nieuwe zendmachtiging - de procedure, in afstemming met het Commissariaat voor de Media, aangevuld met inhoudelijke criteria. Hierin zijn de behoeften van lokale media-instellingen, inwoners en de gemeenteraden opgenomen. Deze criteria sluiten aan bij de resultaten van de hierboven genoemde onderzoeken van de provincie Utrecht, en de ROB en Raad voor Cultuur. Het op lokaal niveau moeten uitwerken van aanvullende criteria, kost onnodig tijd en capaciteit.

Onduidelijkheid over LTMA

Een andere tijdrovende factor in het proces is onduidelijkheid over de uitleg en toepassing van het Lokaal Toereikend Media-aanbod (LTMA) in de Mediawet. De NLPO adviseert hierover in een richtlijn die geen onderdeel uitmaakt van de Mediawet.¹ Het kabinet geeft in een kabinetsreactie² aan de Tweede Kamer een andere toelichting over de mogelijkheden van het LTMA in de Mediawet. Dit verschil in duiding leidt tot verwarring. Ook het scheppen van helderheid over het LTMA is een taak voor het Rijk.

¹ <https://www.nlpo.nl/ltma>

² Kamerbrief met reactie op 1^e advies ‘Organisatie en financiering lokale publieke omroepen’ door ROB en RvC 03.12.2019

Wij zien veel ambitie en mogelijkheden bij mediapartijen die niet in alle gevallen van de grond kunnen komen. Gemeenten en provincies kunnen dat maar ten dele oplossen. Met deze brief vragen wij u daarom om investeringen, sturing en meer helderheid.

Lokale media zijn niet te missen. Wij werken daarom graag met u samen om concreet invulling te geven aan de uitvoering van de vele rapporten en adviezen. We lichten de inhoud van deze brief graag in een gesprek toe. In dat gesprek zullen wij uiteraard onze lokale ervaringen en de mogelijke oplossingsrichtingen die wij zien, met u delen.

Hoogachtend,

(handtekening)

F. (Fatma) Koşer Kaya
wethouder Amersfoort

(handtekening)

A.J. (Arne) Schaddelee,
gedeputeerde provincie Utrecht

(handtekening)

G.J. (Gerolf) Bouwmeester
burgemeester Leusden

(handtekening)

V. (Victor) Molkenboer
burgemeester Woerden

(handtekening)

Drs. D.C. (Danny) de Vries
burgemeester Oudewater